

PATVIRTINTA
Lietuvos aklųjų ir silpnaregių ugdymo
centro direktoriaus
2023 m. birželio d. įsakymu Nr. V-

**MOKYKLŲ VADOVŲ, JŲ PAVADUOTOJŲ UGDYMIUI, UGDYMĄ ORGANIZUOJANČIŲ
SKYRIŲ VEDĖJŲ, MOKYTOJŲ, ŠVIETIMO PAGALBOS MOKINIUI SPECIALISTŲ
KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO PROGRAMA**

1. Teikėjas

1.1. Teikėjo rekvizitai (kodas, adresas, pašto indeksas, telefonas, faksas, el. paštas)	Lietuvos aklųjų ir silpnaregių ugdymo centras Ateities g. 44, 06329 Vilnius Kodas 191713612 Tel. +370 524 84100 El. paštas rastine@lasuc.lt
---	---

2. Programos pavadinimas

Pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistemos I pakopos įgyvendinimas mokykloje

3. Programos rengėjai

Gintarė Šatė – LASUC Sutrikusios raidos vaikų konsultavimo skyriaus vedėja
Loreta Grikainienė – LASUC Sutrikusios raidos vaikų konsultavimo skyriaus logopedė
Renata Greimaitė – LASUC Sutrikusios raidos vaikų konsultavimo skyriaus specialioji pedagogė
Austė Černiauskienė – LASUC Sutrikusios raidos vaikų konsultavimo skyriaus socialinė pedagogė

4. Programos bendraautoris (-iai)

-

5. Programos anotacija (aktualumas, reikalingumas)

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2020 m. gegužės 27 d. priėmė nutarimą Nr. 538 „Dėl Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 5, 14, 21, 29, 30, 34 ir 36 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 45 (1) straipsniu įstatymo projekto pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“, kuriuo atkreiptas dėmesys į specialiųjų ugdymosi poreikių turinčius vaikus, pagalbą jiems, jų šeimoms ir mokykloms bei panaikinta diskriminacinė nuostata, neleidžianti sutrikimų ir negalių turintiems mokiniams ugdytis kartu su bendraamžiais.

Teisės akte minima ir tai, kad turėtų gerokai išsiplėsti pagalbos vaikui sistema: pamokose ir kitose veiklose dalyvautų du mokytojai, švietimo pagalbos specialistai, mokytojo padėjėjai, numatoma daugiau alternatyvios komunikacijos priemonių, kai mokykloje ugdomas autistiškas, regėjimo ar klausos negalią turintis mokinys. Taip pat įteisinama sąvoka „įtrauktis“ – kaip sąlygų sudarymas kiekvienam asmeniui ugdytis, plėtoti savo galias ir gebėjimus, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę mokantis, socialinėje, kultūrinėje ir (ar) kitose veiklose ir būti nediskriminuojamam dėl ugdymosi poreikių įvairovės ir (ar) švietimo pagalbos reikmės. Šiame kontekste Pozityvaus elgesio ir palaikymo sistema yra ypač tinkama ir aktuali, nes į jos veiklas įtraukiami visi bendruomenės nariai, atsižvelgiant į jų poreikius ir galimybes bei pritaikant paramos ir palaikymo praktikas.

Naujos Švietimo įstatymo nuostatos būtų įgyvendinamos palaipsniui ir galutinai įsigaliojotų nuo 2025 metų. Šiame kontekste kaip niekada aktualus Pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistemos modelis, kurio tikslas – sukurti aukštos kokybės mokymosi aplinkas visiems mokiniams ir darbuotojams.

Specialiųjų ugdymosi poreikių turintys vaikai ir jaunuoliai (apimant delinkventinio elgesio vaikus, vaikus, turinčius elgesio ir emocijų sutrikimų, negalią turinčius vaikus, vaikus su raidos sutrikimais) dažnai patiria sunkumų užmezgant socialinius kontaktus, jų pojūčių sistema (sensorika) dažniausiai būna pakitusi. Vidiniai išgyvenimai neretai pasireiškia intensyviu elgesiu, tokiu kaip stiprios emocinės reakcijos į, atrodytų, nereikšmingus dalykus, agresyvus elgesys, nukreiptas į save ar aplinkinius. Pedagogai ir pagalbos mokiniui specialistai dažnai neturi pakankamai žinių ir įgūdžių problemoms, sukeliams mokinių netinkamo elgesio, spręsti.

Ir nors mokyklų pedagogams, švietimo pagalbos specialistams trūksta teorinių bei praktinių žinių apie specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų ugdymo organizavimą, V. Gudonio ir M. Mockevičienės (2008) atliktas

tyrimas atskleidžia, kad didelė problema yra ne tik kvalifikacijos trūkumas, bet ir išankstinės neigiamos nuostatos, nenoras ugdyti šiuos vaikus.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu (<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.1480/asr>), mokykla privalo užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką, ugdymo, mokymo, studijų, švietimo programų vykdymą, atvirumą vietos bendruomenei. Švietimo įstaiga privalo sudaryti sąlygas kiekvienam mokiniui nuolat dalyvauti bent vienoje nuoseklioje, ilgalaikėje socialines ir emocines kompetencijas ugdančioje prevencinėje programoje, apimančioje smurto, alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevenciją, sveikos gyvensenos skatinimą, įgyvendinant pateiktas švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintas rekomendacijas dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose.

Lietuvoje nėra prevencinių programų, skirtų pozityvaus elgesio mokymui ir palaikymui (<https://www.smm.lt/uploads/documents/PREVENICINI%C5%B2%20PROGRAM%C5%B2%20S%C4%84RA%C5%A0AS%2007%2003.pdf>), yra tik bausmėmis paremta sistema (LR švietimo, mokslo ir sporto ministro 2012 m. rugpjūčio 28 d. įsakymu Nr. V-1268 patvirtintos Rekomendacijos dėl poveikio priemonių taikymo netinkamai besielgiantiems mokiniams), todėl Pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistemos įgyvendinimo plėtra padėtų Lietuvos švietimo sistemai pereiti nuo drausminio prie prevencinio darbo su mokinių elgesiu modelio.

Kvalifikacijos tobulinimo programa sudarys galimybes mokytojams, švietimo pagalbos specialistams gilinti žinias ir tobulinti profesines, bendrąsias bei specialiąsias kompetencijas.

Programos apimtis – 56 akademinės valandos, iš jų 17 akademiinių valandų bus skirtos praktiniam darbui.

6. Programos tikslas (ai)

Užtikrinti sklandų ir nuoseklų Pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistemos įgyvendinimą Lietuvoje, inicijuojant perėjimą nuo reaktyvaus reagavimo į nepageidaujamą mokinių elgesį prie prevencinių veiklų taikymo, siekiant nepageidaujamo elgesio išvengti.

7. Programos uždaviniai

1. Supažindinti mokytojus, švietimo pagalbos specialistus su Pozityvaus elgesio palaikymo sistemos bruožais, prevenciniais metodais ir moksliai pagrįstomis strategijomis.
2. Patobulinti mokytojų, švietimo pagalbos specialistų žinias ir gebėjimus rinkti ir analizuoti duomenis, remtis duomenimis priimančiais sprendimus.
3. Praplėsti mokytojų, švietimo pagalbos specialistų žinias bei praktiškai pritaikyti įgūdžius, kuriant mokinių motyvacijos bei skatinimo sistemą klasėje, mokykloje.
4. Skatinti mokytojus, švietimo pagalbos specialistams praktiškai pritaikyti įgytas žinias, t. y. įgyvendinti pasirinktas Pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistemos strategijas.

8. Programos turinys (įgyvendinimo nuoseklumas: temos, užsiėmimų pobūdis (teorija / praktika / savarankiškas darbas) ir trukmė.

I modulis. POZITYVAUS ELGESIO PALAIKYMŲ IR INTERVENCIJŲ SISTEMA UGDYMO ĮSTAIGOJE

Darbo su elgesiu teorijos (teorija – 1 akad. val.)

Pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistemos įgyvendinimo sąlygos, požymiai, bruožai, principai, struktūra (teorija – 2 akad. val.)

Pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistema: daugiapakopiškumo principai švietime (teorija – 2 akad. val.)

Mokyklos bendruomenės susitarimai: vertybės, lūkesčiai elgesiui, taisyklės (teorija – 2 akad. val., praktika – 1 akad. val.)

Užsiėmimų pobūdis – paskaita, diskusija, praktinės rekomendacijos, praktinės užduotys.

II modulis. DUOMENŲ RINKIMAS IR SPRENDIMŲ PRIĖMIMAS POZITYVAUS ELGESIO PALAIKYMŲ IR INTERVENCIJŲ SISTEMOS KONTEKSTE

Funkcinis elgesio vertinimas (teorija – 2 akad. val.)

Duomenų rinkimo individualiu, klasės, mokyklos lygmeniu įrankiai (teorija – 2 akad. val., praktika – 1 akad. val.)

Duomenų rinkimo principai. Duomenų apdorojimas ir naudojimas sprendimams priimti (teorija – 2 akad. val., praktika – 1 akad. val.)

Užsiėmimų pobūdis – paskaita, praktinės užduotys.

III modulis. POZITYVAUS ELGESIO PALAIKymo IR INTERVENCIJŲ SISTEMOS KLASĖS VALDYMO PRAKTIKOS: TAISYKLĖS, APLINKOS, RYŠIO KŪRIMAS, TINKAMO ELGESIO ĮVARDIJIMO STRATEGIJOS

Klasės taisyklių ir lūkesčių elgesiui kūrimas ir mokymas (teorija – 1 akad. val., praktika – 1 akad. val.)

Ryšio su vaikais kūrimo strategijos (teorija – 2 akad. val.)

Aktyvios ir saugios mokymosi aplinkos kūrimas (teorija – 1 akad. val.)

Tinkamo elgesio įvardijimas. Reagavimas į mokinių netinkamą elgesį (teorija – 2 akad. val., praktika – 1 akad. val.)

Užsiėmimų pobūdis – paskaita, praktinės užduotys.

IV modulis. POZITYVAUS ELGESIO PALAIKymo IR INTERVENCIJŲ SISTEMOS KLASĖS VALDYMO PRAKTIKOS: TVARKOS IR RUTINOS, MOKINIŲ ĮSITRAUKIMO STRATEGIJOS, SKATINIMO SISTEMOS

Klasės tvarkų ir rutinų kūrimas ir mokymas (teorija – 1 akad. val.)

Aktyvaus mokinių įtraukimo į ugdymo procesą ir veiklas strategijos ir praktikos (teorija – 1 akad. val., praktika – 1 akad. val.)

Pozityvaus elgesio skatinimo sistemos (teorija – 2 akad. val., praktika – 1 akad. val.)

Apdovanojimai individualiu, klasės ir mokyklos lygiu. Resursų paieška (teorija – 1 akad. val., praktika – 1 akad. val.)

Užsiėmimų pobūdis – paskaita, praktinės užduotys.

V modulis. BENDRADARBIAVIMAS POZITYVAUS ELGESIO PALAIKymo IR INTERVENCIJŲ SISTEMOS KONTEKSTE

Pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistemos principų taikymas šeimoje (teorija – 1 akad. val., praktika – 1 akad. val.)

Šeimos įtraukimas į Pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistemos įgyvendinimo planą (teorija – 1 akad. val., praktika – 1 akad. val.)

Šeimos įtraukimas klasės lygmeniu (teorija – 1 akad. val.)

Šeimos įtraukimas mokyklos lygmeniu (teorija – 1 akad. val.)

Pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistemos mokyklų tinklo kūrimas (teorija – 1 akad. val., praktika – 1 akad. val.)

Užsiėmimų pobūdis – paskaita, praktinės užduotys.

VI modulis. POZITYVAUS ELGESIO PALAIKymo IR INTERVENCIJŲ SISTEMOS ĮGYVENDINIMO TIKSLINGUMAS

Daugiapakopiškumo principų mokyklos mastu įgyvendinimo tikslingumo aprašas (teorija – 1 akad. val.)

Daugiapakopė sistema: įgyvendinimo tikslingumo vertinimo įrankis, interviu ir stebėjimo forma (teorija – 1 akad. val.)

Mokyklos mastu įgyvendinamos Pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistemos universalios savybės: komandos, intervencijos, vertinimas. I pakopa (teorija – 1 akad. val., praktika – 1 akad. val.)

Mokyklos mastu įgyvendinamos Pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistemos universalios savybės: komandos, intervencijos, vertinimas. II pakopa (teorija – 1 akad. val., praktika – 1 akad. val.)

Mokyklos mastu įgyvendinamos Pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistemos universalios savybės: komandos, intervencijos, vertinimas. III pakopa (teorija – 1 akad. val., praktika – 1 akad. val.)

Užsiėmimų pobūdis – paskaita, praktinės užduotys.

VII modulis. Ugdymo proceso organizavimas vaikams, turintiems autizmo spektro sutrikimų, atsižvelgiant į Pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistemos principus

Pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistema: mokykla, klasė, individualus lygis. Strategijos klasės aplinkoms organizuoti mokiniams, turintiems autizmo spektro sutrikimų (teorija – 1 akad. val., praktika – 1 akad. val.)

Struktūruoto ugdymo principų taikymas dirbant su mokiniais, turinčiais autizmo spektro sutrikimų (teorija – 1 akad. val., praktika – 1 akad. val.)

Strategijos mokinių stebėjimui ir skatinimui: pastiprinimai, savireguliacija (teorija – 1 akad. val., praktika – 1 akad. val.)

Socialinių įgūdžių mokymo instrukcijų taikymas dirbant su mokiniais, turinčiais autizmo spektro sutrikimų (teorija – 1 akad. val., praktika – 1 akad. val.)

Mokinių, turinčių autizmo spektro sutrikimų, tiesioginis mokymas, antecedentais grįstos intervencijos (teorija – 1 akad. val., praktika – 1 akad. val.)

Užsiėmimų pobūdis – paskaita, praktinės užduotys.

9. Programos rezultatai (įgyjama (plėtojama) kompetencija (-os))

Programos dalyviai išklause teorines paskaitas, atlikę praktines užduotis ir pristatę savarankišką darbą patobulins šias kompetencijas:
bendrakultūrinę kompetenciją (mokyti mokinius vadovaujantis bendražmogiškais vertybėmis);
ugdymo (si) aplinkų kūrimo (kurti saugią, toleranciją ir bendradarbiavimą, mokinio emocinį, socialinį, intelektualinį, dvasinį vystymąsi skatinančią ir palaikančią ugdymo(si) aplinką);
mokymo(si) proceso valdymo (taikyti įvairias psichosocialines ir edukacines intervencijas, padedančias valdyti konfliktus ir priimti sprendimus);
mokinių motyvavimo ir paramos (ugdyti mokinių gebėjimą įsivertinti ir pasitikėti savimi; sukurti aplinką, padedančią mokiniui patirti pažinimo džiaugsmą);
mokinio pažinimo ir jo pripažinimo (atpažinti skirtingą mokinių požiūrį į mokymąsi kuriant mokymosi galimybes);
bendravimo ir bendradarbiavimo;
reflektavimo ir mokymosi mokytis.

10. Įgyjamos (plėtojamos) kompetencijos (-ų) į(si)vertinimo būdai.

Dalyvavimas ir aktyvumas atliekant praktines užduotis. Lūkesčių elgesiui matricos parengimas ir pristatymas, refleksija.

11. Programai vykdyti naudojama mokomoji medžiaga ir techninės priemonės:

11.1. Mokomoji medžiaga

Eil. Nr.	Temos	Mokomosios medžiagos pavadinimas	Mokomosios medžiagos apimtis
1.	I modulis		
	Darbo su elgesiu teorijos.	Pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistemos įgyvendinimas ugdymo įstaigoje	Skaidrės (25)
	Pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistemos įgyvendinimo sąlygos, požymiai, bruožai, principai, struktūra.		
	Pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistema: daugiapakopiškumo principai švietime.	Daugiapakopiškumo principai švietime	Skaidrės (25)
	Mokyklos bendruomenės susitarimai: vertybės, lūkesčiai elgesiui, taisyklės.	Mokyklos bendruomenės susitarimai	Skaidrės (25)
2.	II modulis		
	Duomenų rinkimo principai. Duomenų apdorojimas ir naudojimas sprendimams priimti.	Duomenų apdorojimas ir naudojimas	Skaidrės (21)
	Duomenų rinkimo individualiu, klasės, mokyklos lygmeniu įrankiai.	Duomenų rinkimo įrankiai	Skaidrės (21)
	Funkcinis elgesio vertinimas ir antecedentais grįstos intervencijos.	Funkcinis elgesio vertinimas	Skaidrės (21)
3.	III modulis		
	Klasės taisyklių lūkesčių elgesiui kūrimas ir mokymas	Klasės taisyklės ir lūkesčių kūrimas ir mokymas	Skaidrės (20)
	Aktyvios ir saugios mokymosi aplinkos kūrimas.	Saugios mokymosi aplinkos kūrimas	Skaidrės (12)
	Ryšio su vaikais kūrimo strategijos.		

	Tinkamo elgesio įvardijimas. Reagavimas į mokinių netinkamą elgesį.	Tinkamo elgesio įvardijimas. Reagavimas į mokinių netinkamą elgesį.	Skaidrės (10)
4.	IV modulis		
	Klasės tvarkų kūrimas ir mokymas.	Tvarkų kūrimas ir mokymas	Skaidrės (25)
	Aktyvaus mokinių įtraukimo į ugdymo procesą ir veiklas strategijos ir praktikos.		
	Pozityvaus elgesio skatinimo sistemos.	Pozityvaus elgesio skatinimo sistemos	Skaidrės (20), videomedžiaga
	Apdovanojimai individualiu, klasės ir mokyklos lygiu. Resursų paieška.		
5.	V modulis		
	Pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistemos principų taikymas šeimoje	Pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistemos principų taikymas šeimoje	Skaidrės (35)
	Šeimos įtraukimas į Pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistemos įgyvendinimo planą		
	Šeimos įtraukimas klasės lygmeniu		
	Šeimos įtraukimas mokyklos lygmeniu		
	Pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistemos mokyklų tinklo kūrimas	Pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistemos mokyklų tinklas	Skaidrės (25)
6.	VI modulis		
	Daugiapakopiškumo principų mokyklos mastu įgyvendinimo tikslingumo aprašas	Daugiapakopė sistema. Daugiapakopiškumo principas	Skaidrės (20)
	Daugiapakopė sistema: įgyvendinimo tikslingumo vertinimo įrankis, interviu ir stebėjimo forma		
	Mokyklos mastu įgyvendinamos Pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistemos universalios savybės: komandos, intervencijos, vertinimas. I pakopa.	Mokyklos mastu įgyvendinamos Pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistemos universalios savybės (I, II, III pakopos)	Skaidrės (35)
	Mokyklos mastu įgyvendinamos Pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistemos universalios savybės: komandos, intervencijos, vertinimas. II pakopa.		
	Mokyklos mastu įgyvendinamos Pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistemos universalios savybės: komandos, intervencijos, vertinimas. III pakopa.		
7.	VII modulis		
	Pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistemos kontekste (mokyklos, klasės, individualiu lygiu).	Klasės aplinkos organizavimas	Skaidrės (12), videomedžiaga

Strategijos klasės aplinkoms organizuoti Antecedentais grįstos intervencijos, vizualinis paskatinimas, dienotvarkės, elgesio momentas		
Struktūruoto ugdymo principų taikymas dirbant su mokiniais, turinčiais autizmo spektro sutrikimų.	Struktūruoto ugdymo principai	Skaidrės (10)
Strategijos mokinių stebėjimui ir skatinimui: Pastiprinimai, savireguliacija	Savireguliacijos strategijos	Skaidrės (12)
Strategijos tinkamam elgesiui mokyti dirbant su mokiniais, turinčiais autizmo spektro sutrikimų: tiesioginis mokymas, socialinių įgūdžių mokymo instrukcijų taikymas, užduoties analizė, modeliavimas, paraginimas	Tinkamo elgesio mokymo strategijos	Skaidrės (12)

11.2. Techninės priemonės

Konferencijos lenta su popieriumi, rašikliai, kompiuteris, skystųjų kristalų projektorius, interneto ryšys.

12. Programai rengti naudotos literatūros ir kitų informacinių šaltinių sąrašas

1. Ališauskienė, S. Miltenienė I. (2004). Bendradarbiavimas tenkinant specialiuosius ugdymosi poreikius. Mokomoji knyga. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
2. Autism Spectrum Disorders (ASD). (2014). <http://www.cdc.gov/ncbddd/autism/data.html>
3. Elven, B. H. (2017). Padėkime nesimušti, nesikandžioti, nešūkauti. Kaip pasiekti, kad žmonės, turintys autizmo ir kitų vystymosi sutrikimų, elgtųsi gerai. Vilnius: Ugdymo plėtotės centras.
4. Garšvienė, A. (2007). Augmentinė ir alternatyvioji komunikacija. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
5. Ivoškuvienė, R. (2002). Autistiškų vaikų psichologinės ir pedagoginės reabilitacijos aspektai. Sveikatos mokslai, 1(17), 15 – 19.
6. Ivoškuvienė, R. (2003). Autistiški vaikai. Ambrukaitis, J. (sud.). Specialiojo ugdymo pagrindai (p. 410-425). Šiauliai: Šiaulių universitetas.
7. Ivoškuvienė, R., Balčiūnaitė, J. (2002). Autistiškų vaikų ugdymas. Šiauliai: VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla.
8. Ivoškuvienė, R., Dubinienė, D. (2005). Autistiškų vaikų ugdymo teorija ir praktika. Specialiųjų poreikių vaikų pažinimas ir ugdymas. Šiauliai: Šiaulių universitetas.
9. Kavaliauskienė, G. (2009). Vaikų, augančių globos namuose, lietimio suvokimo sutrikimai ir jų korekcija, taikant ergoterapiją. Daktaro disertacija.
10. Kavaliauskienė, G., Kriščiūnas, A. (2008). Ergoterapija esant sensorinės integracijos sutrikimams. Kaunas, p.1-6.
11. Lesinskienė, S., Pūras D., Kajokienė, A., Šenina, J. (2002). Autistų vaikų slaugos ypatumai. Medicina. T.38, Nr.4.
12. Liaudanskienė, V. Vilūnienė, A. (2006). Bendravimo su vaikais, turinčiais įvairaus lygio negalią, būdai ir technologijos. Viltis.
13. Mažylienė, A., Gutauskienė, R., Tumelienė, R., Špokienė, R. (2011). Inkluzinis ugdymas ir komandinė pagalba mokiniui. Metodinės rekomendacijos mokytojams, švietimo pagalbos teikėjams. Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras.
14. Messurier M.L. (2004). Cognitive Behavioural Training. A How to Guide for Successful Behaviour. Australia: HawkerBrownlow Education.
15. Mikulėnaitė, L., Ulevičiūtė, R. (2004). Ankstyvojo amžiaus vaikų autizmas. Mokomoji knyga slaugos ir medicinos studentams, slaugytojoms, gydytojams, pediatrijos specialistams. Vilnius: Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Viltis“.
16. Pociūtė, K. (2012). Vaikų, pasižyminčių autizmo spektro sutrikimais, individualaus ugdymo poreikis. Magistro darbas. Šiaulių universitetas.
17. Prasauskienė, A. (2003). Vaikų raidos sutrikimai. Kaunas.
18. Prizant, B. M. (2005). Enhancing Language and Communication Development in Autism Spectrum Disorders: Assessment and Intervention Guidelines // Autism Spectrum Disorders. Identification, Education and treatment. Ed. Zager D. LEA, New Jersey, p. 327-345.

19. Radzevičienė, L. (2003). Vaikų, turinčių specialiųjų poreikių, psichosocialinė raida. Šiauliai: Šiaulių universiteto biblioteka.
20. Rogers S. J., Dawson G., Vismara L. A. (2017). Vaiko autizmas: ankstyvoji pagalba, kurią gali suteikti tėvai. Ugdymo plėtotės centras.
21. Tender, J. (2009). Jūsų vaikui diagnozuotas autizmas – ką daryti toliau? Klaipėda: „Kitoks vaikas“.
22. Ugdymo plėtotės centras (2016). Tyrimo ataskaita. Autizmo spektro sutrikimų turinčių vaikų ugdymas šalies bendrojo ugdymo įstaigose. Vilnius.
23. Vilaynur, R. S., Oberman, L. M. (2007). Sudužęs veidrodis. Autizmo teorija. Medicina, Nr. 1, (42–4).
24. Voleikaitė, I. (2014). Augmentinės ir alternatyviosios komunikacijos taikymas ugdant ikimokyklinio amžiaus vaikus, turinčius autizmo spektro sutrikimų.

13. Lektorių darbo patirtis ir kompetencijos (pridedamos lektorių darbo patirtį ir kompetenciją patvirtinančių dokumentų kopijos)

(pažymėti X)

Programos teikėjo atstovas(-ai)	
Mokytojai, pagalbos mokiniui specialistai	
Švietimo įstaigų vadovai, jų pavaduotojai ugdymui ar ugdymą organizuojančių skyrių vedėjai	
Mokslo ir studijų institucijų dėstytojai, mokslininkai ir kiti tyrėjai	
Užsienio valstybių dėstytojai, mokslininkai, kiti tyrėjai ir mokytojai	
Viešojo administravimo institucijų vadovai, jų pavaduotojai, padalinių vadovai ir specialistai	
Jungtinė lektorių grupė	x
Kiti (nurodyti)	

14. Kvalifikaciniai reikalavimai lektoriams (jeigu nustatyti).

Lektorius (-iai) turi turėti patvirtinimą apie išklaustą ilgalaikę tarptautinę Pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistemos įgyvendinimo programą ir ne trumpesnę nei 2 metų Pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistemos įgyvendinimo Lietuvos mokyklose praktinę patirtį.

15. Dalyviai:

15.1. Pasirengimas Programai (praktinės veiklos patirtis ir kompetencija(-os), kurią(-ias) turi turėti Programos dalyvis)

Kompetencija(-os)	–
Praktinės veiklos patirtis	–

15.2. Programos dalyvių tikslinės grupės

(Pažymėti X)

Mokytojai, dirbantys pagal bendrojo ugdymo programas (nurodyti dalyką)	x
Mokytojai, dirbantys pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo programas	x
Pagalbos mokiniui specialistai	x
Mokytojai, dirbantys pagal profesinio mokymo programas	
Mokyklų vadovai, jų pavaduotojai ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjai	x

Programos teikėjas

Direktorius

(Parašas)

Nerija Moskalionienė

Programos registracijos numeris ir data

Programos akreditacijos terminas (nurodyti datą, iki kada)